

Nf. 59.5.

an 17 18

על עשו

DISSERTATIO PHILOLOGICO-CRITICA

DE

SECTIONIBUS PENTA-
TEUCHI MINORIBUS,
PETHUCHOTHAC SETHUMOTH
VULGO APPELLATIS,

QUAM

CL. CUIDAM PHILOLOGO REFORMATO,

MODESTE OPPOSITAM

BENEVOLO SUPERIORUM INDULTU

IN ACADEMIA KILONIENSI

ad d. 15. Septembr. MDCCVI.

Publice Eruditorum disquisitioni submittes

P R Æ S E S

M. JOSIAS HENRICUS OPITIUS,

Facult. Phil. Assessor.

ET RESPONDENS

EBERHARD REIMERS,

Reval. Livon.

5.

K I L O N I,

Literis Bartholdi Reutheri, Academ. Typogr.

V I R O
NOBILISSIMO, CONSULTISSIMO
ATQVE AMPLISSIMO,
D O M I N O
H E N N I N G I O
à W E D D E R K O P P ,
DUCATUUM SLESVICI
ET HOLSATIÆ
ARCHIVARIO & PROTONOTARIO
LONGE MERITISSIMO
DOMINO PATRONO SUO
MULTIS NOMINIBUS
COLENDO,
HANC QUALEM CUNQUE DISSERTATIONEM
ACADEMICAM
IN ULTERIOREM SUI
COMMENDATIONEM

D. D. 2.

PRÆSES.

PROOEMIUM.

On postremus boni alicujus libri character est concinna ejusdem in partes distributio, qua non solum legentium memoria impense juvatur, sed & ipsi scripto singularis quædam gratia ac venustas additur. Cuncta etenim quæ sunt, à justa & venusta rerum dispositione commendantur; in area domus, in foro cives, in campo acies; quin orbis ipse & universa hæc rerum compages hanc, quam cernimus, pulchritudinem ab ordine habet, quem vel solum si in densissimis rerum divinarum tenebris intueantur gentiles, Numen in eo deprehendunt, eleganter admodum more suo scribit Guilielm. Saldenus in doctissimo quem de Libris varioque eorum Usu & Abusu edidit Tractatu p. 91. Scilicet, Philosopho JUDGE, omne ordinatum pulchrum etiam est, quia *σύμμετρον*. Quidnî igitur & *συμμετρία* ista Librum aliorum potissimum commodo concinnatum maximè commendaret? Neque verò methodica in ordinem collatio tum demum requiritur, quando circa peculiare argumentum scriptum aliquod occupatur, verum etiam ubi è diversis materiis opus quoddam est compositum. Spectat huc cum primis Codex V. T. de cujus argumenti varietate ut hic multa præfari sustineam, eo minus necessarium esse puto, quo magis omnibus atque singulis de eadem constare sum persuasus. Permovit eadem viros omnium temporum religiosos, ut pro suo in Codicem Sacrum affectu de apta partium constitutione cogitarent, quam tamen omnes eodem successu non fuerunt affecturi, cum, juxta Platonem, nihil difficilius ac divinius sit, quam rectè partiri. Non commemorabo jam divisionem in sic dictos versiculos, quæ si fundamentum ac

Sillukos, terminum eorundem constituentes spectes, ultimæ certè antiquitatis est, ipsisque scriptoribus sacris natales suos debet: liceat mihi hac vice saltem provocare ad partitiones alias in V. T. obvias, generales pariter ac speciales, quæ verbis nostris fidem facient, quanta semper in ritè partiendo Codice Sacro adhibita fuerit industria? Quam non solícite laboratum fuit, ut aptus conveniensque Librorum numerus constitueretur, qui memoria facillimè retineri posset! Alii quippe cum Philone Judæo, Josepho, Origene, Epiphanio, Gregorio Theologo, Hieronymo, Rufino &c. Secundum numerum literarum Hebraicarum viginti duos; alii cum antiquis Talmudistis ac Judæis tantum non omnibus, vel ad Alphabetum Hebraicum triplicata in honorem Nominis divini litera *Jod*, vel ad 24. claves templi respicientibus, nec non cum Patribus quibusdam alphabeti Græci, sive etiam 24. Seniorum apocrypticorum rationè habentibus, viginti quatuor; alii plures, alii pauciores libros numerarunt, in numero numerato quidè inter se discrepantes, in numerante verò secum exactissimè convenientes. Constituto sic mnemonicico librorum canonicorum numero eòsdem ad certas quasdam classes redigere sunt conati. Nota est usitata Judæorum distinctio *τριχοτομική* in Legem, Prophetas, & Hagiographa, quam & ex priscis latinis quidam approbarunt, si alias Hieronymo Præfat. ad Libr. Reg. & Daniel. fides est habenda, ad quam ipse etiam Salvator noster respexisse videtur, quando Luc. 24, 44. discipulis suis omnia illa in memoriam revocaturus, quæ prædicta de ipso in Scripturis fuerint, provocat ad τὸν νόμον Μωσέως, καὶ Πραφῆτας, καὶ Ψαλμοὺς, per Psalmos haud dubiè intelligendo omnes libros,

libros, qui hagiographorum parte continentur. Nota est distinctio LXX. & recentiorum Latinorum, quâ etiam B. noster Lutherus usus est, secundum quam Libri V. T. in quatuor partes dispeſcuntur, in Legalem videl. Historicam, Poeticam ſ. doctrinalem & Propheticam: ut de diſiſione Græcorum quorundam Patrum in Legem, Prophetas, & Pſalmos ſ. Carmina; Epiphaniî & Damasceni in quatuor quinariorum, Legalē, Hagiographicum, Carmineum & Propheticum; Gregorii Theologi in Libros Historicos, Poeticos & Propheticos; R. Abarbanelis in eos qui ante ingreſſum in terram Canaan, qui in ipſa terra Canaan, & qui poſt egreſſum è terra Canaan ſ. in captivitate fuerunt concinnati, nihiljam commemorem. Quam verò inſignem operam præſtiterit is, qui Capitum diſtinctionem Codici Sacro addidit, ſive is Stephanus Langthon, Anglus, ſive Hugo Cardinalis, ſive alius quiſpiam fuerit, ex ipſis etiam Judæis prædicat El. Levita, Præfat. in Libr. Bachur, cum inquit: Te ſcire volo, Lector, me biblicos verſus, quos in hoc libro citaturus ſum, ſignaturum nomine illius libri, in quo verſus ille invenitur. Ne hoc contentus annotabo etiam numerum capituli, in quo ſententia illa continetur, idque juxta ordinem, quem Chriſtiani obſervant in viginti quatuor Bibliacis, qui Sectiones illas lingua ſua capitula appellat. Et certe video id neceſſarium eſſe, & ingentem hinc haberi commoditatem, cum ſubito cernere poſſis, in quo libro & capite certa quædam continetur autoritas; ſiquidem aliquando per integrum diem, aliquando per duos dies eam quærit fatigatque ſe non modicum, donec inveniat ingreſſum portæ, ſeu caput loci, ubi illa ſcribitur ſententia. Quando quidem verò Pen-

tateuchus Mosaicus præ reliquis Libris omnibus Judæis maximo semper habitus est in pretio, quippe qui non solum Apostolorum tempore, sed & diu ante singulis Sabbathis in Synagogis prælegi consueverat Act. 13, 15. & cap. 15, 21. factum est, ut præter ordinarias novæ ac peculiare eidem additæ conspiciantur partitiones, in aliis Codicis S. libris haud quaquam obviæ. Huc spectat tritissima illa divisio in סררים & פרשיות quæ Pentateuchus Hebraicus in LIV, sive ut ex Masorethis & Maimonide discimus, in LIII. Sectiones Majores dispeccitur, quæ in Codicibus impressis pariter, ac MStis communiter nunc tribus פפפ nunc tribus פפפ majusculis designari solent. Hujus divisionis Usus breviter exponit idem Maim. in Jad Chafaka Tract. de Precibus & Benedictione Sacerdotum c. 13. consuetudo, inquit, est apud omnes Israelitas communis atque recepta, ut Legem anno absolvant, incipientes à sequenti post Festum Tabernaculorum Sabbatho, quo die legunt Sectionem primam Geneos, in Principio creavit Deus &c. Secundo post Sabbatho legunt: hæ sunt generationes &c. Tertio deinde; & dixit Deus ad Abrahamum &c. Hoc ordine deinceps procedunt in lectione Legis, donec Legem in Festo Tabernaculorum absolverint. Et sanè quod hæc periodica Pentateuchum legendi ratio jam ante tempora Christi inter Judæos obtinuerit, non obscure arguunt loca, ex Actis Apostolorum modo allegata, quæ etiam patrocinantur iis, qui hanc divisionem ad Esdras ac Viros Synagogæ M. referunt. Neque verò Sectionibus istis majoribus contenti Judæi easdem ulterius in alias minores dispeccuerunt, quæ in Codicibus Hebraicis communiter per unum פ & unum ם minusculum designantur, quorum illud פתורה seu Sectionem apertam, hoc verò סתומה seu Sectionem clausam

sam significat, nisi fortè Sectiones istæ minores in initia majorum incidant; tunc enim aperta quidem per tria ~~SSS~~ clausæ verò per tria ~~SSS~~ majuscula simul denotari solent. Atque de his Sectionibus Pentateuchi Minoribus in præsentî Dissertatione paulo prolixius cum Deo agere animus est, partim quia argumentum istud à plerisque Philologis atque Criticis nimis confusè, minusque accuratè pertractari solet, partim etiam quia nostrates Theologi pro sua Divisione Decalogi contra Reformatos fundamentum inde cõmuniter petere consueverunt. Ita verò in hoc argumento occupabimur, ut ante omnia nostram de vero harum literarum usu atque officio sententiam distinctè proponamus, deinde rationibus Philologi cujusdam Reformati, quas nostræ sententiæ opposuit, quantum quidem fieri potest, breviter satisfaciamus. Faxit Supremum Numen, ut omnia procedant feliciter!

§. 1.

Si ulla in re alia, certè in vero literarum ~~u~~ & ~~o~~ usu determinando inter se dissentiunt Doctores Critici. Orta hæc dissensio cum primis videtur ex falsâ istâ persuasione, quasi literis istis nominibus à se invicè differentibus necessario quoq; diversum plane officium competat. Hinc est, quod alii retentâ quidem communi ac usitatâ harum literarum denominatione, sed minus ritè explicatâ, in usu tantum assignando peccaverint, alii verò præter id, quod falsum literis hæc officium tribuerent, etiam à communi earundem appellatione deflectere non dubitent.

§. 2. Judæi communiter Superstitiosum iisdem usum assignant, statûendo, eas propterea Textui Sacro esse additas, ut statim scriba intelligere posset, quantum in descriptione Pentateuchi Hebraici inter unamquamque Sectionem spatii relinquere, & ubi lineam terminare, novamque iterû inchoare debeat. Quod ut eo rectius intelligatur, sciendum Judæos in describendo Libro
Legis

Legis ad superstitionem usque religiosos esse, quippe qui viginti minimum conditiones observare tenentur, si velint, ut Codex Sacer habeatur, ac publicè in Synagogis prælegi queat. Inter eas verò conditiones referri etiam solet ista **פרשת צורה** ו**פרשיות** של **שנה שונה** ne scriba formam Sectionum immutet, quod sit exponente Maimonide in Tractat. de Libro Legis c. 7. §. ii. **או שכתב פרשה או פתחה פרחה סתומה או סתומה פתחה** Si quis Sectionem apertam scripserit clausam, vel clausam apertam. Nimirum eodem Maimonide teste, sectionis apertæ duæ sunt formæ. (1) Si finiat (scriba) in medio lineæ, relinquat reliquum lineæ vacuum, & incipiat sectionem apertam à principio lineæ secundæ; hoc est, relinquat de lineæ spatium quasi novem literarum (2) quod si verò reliquum sit in lineâ non nisi exiguum spatium, aut si finiat in fine lineæ, tunc relinquat lineam secundam totam absque scriptura, & incipiat sectionem apertam à principio lineæ tertiæ. Sectionis verò clausæ tres sunt formæ; (1) Si finiat scriba in medio lineæ, relinquat ordinarium spatium, & incipiat scribere in fine lineæ dictionem unam ex principio Sectionis clausæ, ita ut appareat spatium illud in medio. (2) Si non supersit de lineâ, ut possit spatium illud relinquere, & scribere in fine dictionem unam, relinquat totum illud spatium vacuum, & parumper etiam spatium in lineâ sequenti, & incipiat deinceps scribere sectionem clausam à medio lineæ secundæ. (3) Quod si finiat in fine lineæ, relinquat de principio lineæ secundæ spatium ordinarium, & incipiat scribere Parascham clausam è medio lineæ istius. Hæc ille in Tractat. cit. c. 8. §. 1. & 2. ubi tandem concludit **אומר שמרשה פתחה תחלה** בתחלת השנה לעולם ופרשה סתומה תחלה מאמצע השנה לעולם dico (Summatim) Sectionis apertæ initium semper debere esse à principio lineæ, Sectionis verò clausæ initium perpetuo à medio lineæ. Consentit hac in parte cum Maimonide Elias in Fragmentis Tabularum, dissentit verò ab eodem nonnihil R. Ascher, cujus sententia exponitur in Schulchan Aruch P. 2. Jore dea, Sect. 275. vid. etiam Buxtorf. P. in Abbrev. Hebr. p. 163. seqq. Cl. Joseph de Voisin Observat. in Proœm. Pugionis fidei Raym. Martini p. m. 81. seq. & Cl. Danzius, in Literature Hebreo-Chaldæo Cap. 1. §. 5. p. 9. seqq.

§. 3. Atque ab hac superstitiosa Legem describendi ratione factum plerique existimant, ut Sectio ab initio lineæ incipiens vocetur פתוחה פרשה Sectio aperta, quia ab aperta linea incipit, & indicetur per פ minusculum eo loci positum: Sectio verò in medio lineæ incipiens vocetur סתומה clausa, quia utrinque eadem linea clauditur, & significetur per ס minusculum. Utut verò hæc sit communis omnium fere Criticorum sententia, nos tamen nulla ratione induci possumus, ut credamus, Esram ipsiusque Collegas, quos ipsi Judæi harum literarum autores agnoscunt, propter superstitiosum istum Pentateuchum describendi modum eadem Textui Sacro inseruisse, ab iisque Sectiones minores פתוחה & סתומה apertas atque clausas denominare voluisse. Siccine ergo ulla ratione probabile est, literas istas nullum aliud officium sustinere, quam ut designent, quantum inter unamquamque Sectionem spatium sit relinquendum? Certe uti hæc scribendi ratio temporis successu à superstitiosis quibusdam Judæis, veram vocis פתוחה & סתומה significationem non attendentibus est introducta, ita eadem in multis Codicibus MStis ac impressis, etiam à Judæis procuratis haud observatur, in quibus Sectiones istæ minores qualicunque tantum spatio sunt distinctæ.

§. 4. M. Laurentius Fabricius, Hebr. Lingv. quondam Professor in Academiâ Wittebergeni solertissimus, in doctissimo de Partitionibus Codicis Hebræi Libro cap. 9. alium adhuc literis istis usum assignat, dum statuit, quod per פתוחה ac סתומה indicetur initium ac finis prælectionis, quam in Synagogis singulis Sabbathis septem diversæ personæ peragunt, quarum prima dicatur פתח quæ partem primam alicujus Sectionis legalis, altera לוי quæ partem secundam ejusdem Sectionis, & sic deinceps prælegat. Ex ipsius itaque mente litera פ notat פתוחה seu initium inter alias personas legentes, litera ס verò סתומה seu clausula & finis, ubi persona, quæ antea legebat, desinit. Verum quod pace Viri doctissimi dictum velim, non videtur iste satis perspexisse discrimen illud, quod inter פתוחה & פתוחה ac סתומה intercedit. Quælibet sectio legalis major

apud Judæos dispescipitur in septem חלקי seu Portiones, ad quas legendas viri peculiare septem advocantur. Hinc est, quod in Codicibus quibusdam ad singulas Sectiones majores in margine legatur כהן Sacerdos, qualis primus lector, si talis adfit, לוי Levita vel שני Secundus ישראל Israëlita vel שלישי tertius, רביעי quartus, חמישי quintus, שששי sextus, שביעי Septimus, qua de re conferri potest Buxtorf. Synag. Jud. c. 16. p. 327. seq. Leusden. in Præfat. ad Biblia Hebr. non punctata, Lightfoot. Hor. Hebr. in Matth. c. 4, 23. Pfeiffer. Crit. S. p. 10. At verò septem istæ partes toto cælo differunt à sic dictis פתוחות & סגורות siquidem vel in unica Sectione majore non raro viginti Sectiones minores occurrunt, cum tamen non nisi septem חלקי seu portiones in ea locum habeant. Hac sanè ratione in prælectione Decalogi semper novus Lector foret evocandus, quotiescunque novum Præceptum inciperet; quod licet Viro cuidam magni Nominis hic propter summa in Ecclesiam merita non nominamus, haud inconveniens videatur, quando contra Alstedium disputans, inter alia scribit, cur novus Lector inciperet, nisi novum præceptum aperiri Judaica antiquitas eo ipso innueret? nobis tamen certum est, hoc fieri nulla ratione posse. Accedit, quod sub initium novæ lectionis nullum aliquando nec nec conspicitur, indicio certè manifesto, literis istis aliud officium esse tribuendum. vid. Genes. 14, 21. c. 15, 7. Exod. 2, 11. Levit. 8, 15. &c. Quæ cum ita sint, cadit simul consecrarium istud, quod ulterius ex hac hypothese eruere conatur Cl. Fabricius, nim, cum hæc literæ singulis personis certas portiones legendas demandent, factum esse, ut ex accidenti vim quandam distinctionis habere animadvertantur, oportere enim ibi, ubi alia persona legere incipiat partem Paraschæ, primam Sententiam absolvi. Tantum enim abest, ut ex accidenti duæ istæ literæ vim distinguendi fuerint sortitæ, ut potius verum atque unicum earundem officium in distinctione consistat, sicuti postea pluribus declarabitur.

§ 5. Nec magis feliciter se expediunt isti, qui literis hisce Raschæ & ם qualitatem Textus notari statuunt, ita quidem ut
literæ

literā ב subindicetur, Textum ita notatum esse apertum & planum, qui operosa explanatione haud indigeat, literā ד contra eundem clausum esse & obscurum, quique mysticum in se sensum complectatur. Hunc enim non esse verum literarum istarum usum vel centenis exemplis confirmari posset, si id instituti nostri jam permetteret ratio. Sufficiat hac vice saltem unicum ex Decalogo desumptum, ecquis sibi persuaderet, in Præcepto 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, literā ד notatis magis mysticum latere sensum, quam quidem in Præcepto tertio, cui litera ב præfixa cernitur Exod. 20. Taceo, quod pro hoc ipso ב in Deuteronomio compareat ד qua ratione idem Præceptum simul planum atque obscurum foret, quod planè *ἄλογον*.

S. 6. Majorem forte veritatis speciem præ se ferre videri posset Sententia Cl. Leusdenii asserentis, literam ד denotare Sectionem minimam, & eatenus esse primam literam vocis סוכה conjuncta, hanc enim vocem denotare sequentia cum superioribus esse conjuncta, & etiamsi verba hanc literam ד sequentia videantur esse initium novæ sententiæ, nihilo minus tamen consequentia coherere cum superioribus: Literam verò ב significare Sectionem majorem, quæ *סוכה* appellatur, eo quod à principio lineæ exordiat, quemadmodum & Sectio minor per *ד* designata hoc respectu dici possit *סוכה* sive clausa, eo quod in Bibliis MStis à medio non verò ab initio lineæ incipiat. vid. Phil. Hebr. Dissert. 4 s. 1, 2. Quo minus tamen & huic subscribamus sententiæ, non una ob stare difficultas videtur. Nam ut taceam, Cl. Leusdenium nullo idoneo ex Judæorum monumentis testimonio probare posse, literam ד idem quod סוכה seu Sectionem conjunctam vel coherentem denotare, ipsius quoque discrimen illud, quod inter Sectiones majores ac minores constituit, varias instantias admittit. Suppetunt etenim exempla non pauca in quibus litera ד æque magnam, aliquando etiam majorem Sectionem designat, quam quidem litera ב , uti inter alia patet ex collatione Genes. 6, 5. cum vs. 13. seqq. cap. 22. v. 20. cum cap. 24. vs. 1, seqq. Exod. 23. vs. 20. cum vs. 26. Levit. 15. vs. 19. cum vs. 25. Num. 7. vs. 1. cum vs. 18. 24. &c. Deut. 15. vs. 1, 7, 12. cum vs. 19. Sed nec illud omnino admitti potest, verba

literam D consequentia magis cum superioribus coherere, quam ea, quæ literam B præfixam habeant. Utur enim hoc aliquando usu venire possit, dantur tamen etiam exempla in contrarium ubi verba, literam D consequentia, si non magis, saltem æquè à superioribus distincta sunt, atque illa quibus litera B præfixa cernitur. conf. Genes. 34. vs. 1. coll. cum cap. 35. vs. 1. cap. 49. vs. 5, 13, 14. cum vs. 16, 19, 21, 22. Exod. cap. 7. vs. 1, 8. coll. cum vs. 14, 19. &c. Quid? quod vel sola collatio Præcepti tertii in Exodo ac Deuteronomio hoc assertum labefactare possit, cum in altero loco ante Præceptum istud litera B in altero verò D compareat. Aut ergo dicendum, Præceptum tertium à secundo utrinque non æquè esse distinctum, aut quod hoc nondum sit verum ac perpetuum harum literarum officium. Quæ de diversa Sectionum apertarum ac clausurarum scripitione, indeque desumpta appellatione addit Cl. Leusdenius, jam tum superius à nobis profligata sunt, hic proinde non repetenda.

§ 7. Et quis recensēbit omnes omnium Criticorum, quas circa duas illas literas, earumque usum atque officium fovēt, opiniones? Optima, ac veritati quam maximè consentanea est sententia illorum, qui duas hasce literas pro perpetuo caractere discretivo diversi argumenti in toto Pentateucho habent, nullumque aliud officium ipsis tribuunt, quam quod B seu בְּחֹמֶת initium novi argumenti, D verò seu בְּחֹמֶת finem præcedentis argumenti designet. Qui quidem literarum istarum usus inductione omnium, quotquot in toto Pentateucho occurrunt, exempliorum evidentissimè comprobari potest. Ita v. g. in ipso statim Codice Sacri limine singula pensæ hexaëmeri, & Exod. 20. ac Deut. 5, singula Præcepta Decalogi his Sectionibus minoribus distinguuntur. Scilicet Esra ac reliqui ipsius Collegæ (quos harum Sectionum autores fuisse infra haud contemnendis rationibus evincemus) cum viderent, quantam continua Pentateuchi scriptio confusionem aliquando inducere posset, pro suo in Librum Moisi affectu eundem in has Sectiones minores dispescere voluerunt, ut cuivis statim apparere posset, quousque argumentum aliquod continueretur, & ubi novum iterum incipiat. Quod ipso-
rum

rum institutum cum subsequētib; temporibus non rectē per-
penderet superstitiosa Judæorum plebs, factum procul dubio est,
ut literis istis, ad diversitatem argumenti indicandam Textui Sa-
cro unice additis, alium omnino ac tantum non superstitionum
usum assignarent.

§. 8 Sed hic adversarium inter alios nanciscimur Cl. quen-
dam Philologum Reformatum, qui cum pro suo ingenii acumine
facile pervideret, quantum ex hac hypothēsi præsidii promittere
sibi posset usitata Lutheranorum Decalogum dividendi ratio, nihil
non egit, ut bolum istum nobis eriperet, usumque à nobis lite-
ris istis assignatum penitus subverteret. Hinc, postquam in eru-
dita alias, quam de Decalogo scripsit, Dissertatione nonnulla
Lutheranorum, quæ pro sua Divisione urgere solent, argumen-
ta more suo modestè examinasset, tandem §. 60. n. 3. ad hoc
quoque, quod à litera \odot petunt argumentum criticum dilabi-
tur: argumentantur, inquit, ex litera \odot quæ in Deuteronomio
interferitur וְלֹא תִחַמְדוּ אֶת רֵעֵךְ ס וְלֹא תִחַמְדוּ וְגו' Hoc e-
nim \odot quoque interpositum volunt ad præcepta distinguenda.
Cui nostratum argumentationi ut eo rectius eatur obviam, va-
rias easque satis speciosas conquirat rationes, quibus eo magis
faciendum est satis, quo plures postea reperti sunt, qui in suum
quoque usum transferre easdem non dubitarunt.

§. 9. Duas verò objectionum suarum classes constituere ipsi
placuit, argumentum nostrum partim infirmitatis, partim etiam
incertitudinis arguendo. Hoc argumentum, inquit, plane infir-
mum & incertum est. Infirmitatem inde probat, quia
multo firmiter ex Exodo argumentari liceret, quam ex
Deuteronomio: in Exodo enim, ubi vera Decalogi de-
scriptio contineatur, nullum ejusmodi \odot in hoc Præcepto
(nostro 9, & 10) interjacere Ergo unicum tantum esse
Præceptum non duo. Sed miror, quomodo Vir Celeberimus
tam audacter affirmare ausit, in Exodo nullum \odot inter Præceptum
nostrum nonum ac decimum interjacere. Si id de sui temporis
Codicibus impressis, Bombergianis, Plantinianis, Basileensibus &c.
intelligit, admitti quidem hoc assertum potest; audiamus verò,
quodnam de Codicibus istis judicium ferat doctissimus Criticus

R. Menachem in Or Thora, in quo utilissimo libello id inprimis sibi negotii datum putavit, ut errores ac varias lectiones in Codicibus impressis, praesertim Venetis occurrentes & correctissimis ac fide dignissimis Codicibus MSis maximam partem Hispanicis incredibili labore, industria, ac maximis sumptibus impensis emendaret. Ita verò iste ad verba **לֹא תַחַמֵּר אֶת־הַשֵּׁת** erravit, inquit, typographus, quod nullum spatium hic reliquerit, siquidem hic **פְּרָשָׁה סְתוּמָה** Sectio clausa est, quae etiam habetur in omnibus libris Hispanicis, ac confirmatur autoritate R. Meir p. m. Praeterea reperitur quoque in libro R. Meir Levitæ (cui titulum fecit **סֵיפּ לְתוֹרַת סֵפֶס לְעֵינֵי** Sepes Legis) nec non in Codicibus Aegyptiacis & Hierosolymitanis. Et ne forte offendaris, quod ejus nulla apud R. Mosen Ben Maimon fiat mentio, sciendum, hic errorem quendam typographicum in Maimonide fuisse commissum. Est verò penes me Codex quidam Maimonidis MSus satis antiquus, qui pertinuit ad R. Salmon Levitam p. m. in quò à verbis **כָּבַר אֶת אֲבִיךָ** usque ad verba **לֹא תַחַמֵּר אֶת־הַשֵּׁת** numerat septem Sethumoth sive Sectiones clausas; todidem nueni etiam in Codice Maimonidis impresso, qui emendatus fuit in Aegypto, ad quem reliqui Codices examinari debent quandoquidem decisiones observat, & cum Codicibus Hispanicis concordat. Vitio ergo editorum tribuendum est, quicquid hic in Codicibus impressis fuit ommissum, è MSis proinde restituendum, prout etiam post Cl. Philologi tempora illud optimè expresserunt gemina Athiæ, & Berolinensis editio. Ponamus verò etiam in omnibus Codicibus impressis pariter ac MSis illud in Exodo deficere, nihil tamen hoc ipso nostræ divisioni decederet; sufficit enim, quod in Deuteronomio duo ista Præcepta constanter in omnibus Codicibus per ut diversa à se invicem discriminentur. Nec est quod Cl. Philologus excipiat, multo firmitus ex Exodo, quam Deuteronomio argumentari licere, cum in Exodo vera Decalogi descriptio contineatur: quasi verò in Deuteronomio, ceu repetitione ac explicatione Decalogi non æquè vera ejusdem descriptio contineatur. vid. Venerand. Domini Parentis Dissert. anno 1677. hic hab. de Usu Ac-

centua-

centuationis geminæ in genuina divisione Decalogi §. 18. M. Andr. Trotte in Disput. de Duplici Accent. Hebr. §. ult. B. Was-muth. in Instit. Accent. Reg. XV. & B. Pfeiff. in Manuductione nova & facili ad Accentuat. p. 31.

§. 10. Incertum esse Lutheranorum argumentum variis probatum it rationibus, quarum primam ab authorum literarum **א** & **ב** incertitudine desumit: incertum, inquit, est: nam quod illa **ב** ut & **א** attinet, primo incertum est, quemnam authorem habeant, ac proinde quoque incerta eorum autoritas. Novimus multos Hebræorum illa ad Efram referre, alios ad Mosen ipsum. Sed quibus testimoniis id nobis probant? Sebastianus Munsterus in Praefatione Bibliorum suorum scribit: denique literas Samech & Pe, quas intra Mosaicum contextum quidam libri habent scriptas, veluti Judæorum figmentum rescimus, quicquid ipsi dicant de Traditione Mosis & Efræ. Sic Mercerus in Comment. in Genesin ad cap. i. v. 6. hic in contextu Hebraico præponitur in medio intervallo litera **ב**, quæ non ex Mose est, sed ex Hebræorum inventis. At enim verò negamus in hoc argumento ante omnia consequentiam. Etenim, si exinde, quod literarum **א** & **ב** verus author lateat, statim sequeretur, incertam quoque illarum esse auctoritatem, quid quæso de multis Sacræ Scripturæ libris dicemus, quorum æquè verus author ignoratur? Siccine ergo illorum quoque autoritas propterea incertitudinis foret arguenda? Eleganter hanc in rem Gregor. M. Praefat. in lib. Jobi: quis hæc scripserit, valdè supervacuè quaritur, cum tamen author libri Spiritus S. fideliter credatur. Licet igitur vel maximè incertum foret, quemnam literæ istæ authorem habeant, quia tamen istæ multis retro seculis in Textu Sacro jam fuerunt expressæ, tantoque semper studio in probatis Codicibus asservatæ, omnis autoritas ipsis deneganda haud erit. Et certè Sectiones istas minores non esse privatorum ac curiosorum quorundam Judæorum figmentum, uti quidem cum Munstero, Mercero, aliisque sibi persuadet Cl. Philologus, facili negotio ostendi potest. Quomodo enim ullâ ratione sit verosimilitudine, privatum quendam Judæum propria autho-

authoritate Sectiones illas minores Textui Sacro inseruisse ; aut si vel maximè etiam illas uni atque alteri Codici inseruerit, quis sibi persuadebit, eas unanimi consensu ab omnibus Judæis fuisse receptas, approbatas, atque in optimis quibusvis Codicibus tam constanter asservatas ? quis credet, tam altum de hoc instituto in omnibus Judæorum monumentis esse silentium ?

§. 11. Multo igitur probabilius Sectiones istæ minores si non ad ipsum Mosen (quod ego quidem simpliciter affirmare non ausim) saltem ad Efram ac Viros Synagogæ M. referuntur, qui è captivitate Babylonica reduces pro suâ, quâ pollebant, authoritate Pentateuchum Mosaicum non solum in Majores, sed & in Minores hæc sectiones dispecuerunt, quo confusio omnis evitaretur, lectioque eo commodius institui posset. Atque pro hac sententia militat pleraque probatissimorum Judæorum testimonia, ipsomet Cl. adversario nostro non diffidente. Audiamus ex multis vel unicum Authorem Schelscheleth Hakkabbala, qui inter alia, ecce, inquit, Viri Synagogæ M. novas ediderunt in bonum totius captivitatis constitutiones multas, veluti distinctionem versuum, diversitatem lectionis & scriptionis, plena & defectiva, Sectiones clausas & apertas, literas majusculas & minusculas, accentus & puncta vocalia: item computum mensium anni, sumto initio à mense Septembri: nam ad id usque tempus anni initium sumebatur à mense Martio &c. Nec desunt etiam Christiani, qui eandem hanc sententiam defendunt, magno numero à nobis adducendi, si id instituti nostri ratio, ipsi usque rei necessitas flagitaret. Sebastianum Munsterum, quem una cum Mercero pro se allegat Vir Cl. propter insignia merita magni equidem æstimamus, eundemque non immerito à Thuano Germanorum Efram & Strabonem appellari judicamus, in Bibliis tamen ejus non pauca sunt, quæ censuram merentur, inter quæ etiam est illud, quod expressis Accentibus majoris distinctionis, Silluko, Athnacho, & Sakephkatono reliquos minores veluti parergos neglexerit, insuperque in Libris Metricis æque ac in Profaicis Athnachum maximam versus interpunctionem efficere persuasus fuerit, rejecto (non sine crimine læsæ majestatis

majestatis) Rege maximo Merca mapachato, ac turbata sic ubique maximâ distinctionis metricæ sede, merito eo nomine notatus à B. Wasm. in Vindic. Hebr. P. 2. c. 2. obj. 2. p. 359.

S. 12. Nec ullum est dubium, quin ipse Cl. Vir de origine harum Sectionum aliter fuerit persuasus: interim ne quid in gratiam Lutheranorum statuisse videretur, fingendum ipsi aliquid fuit, quod nullo idoneo confirmare testimonio aut ratione poterat. Certè Cl. Leusdenius, fidissimus ejus Interpres haud obscure innuit, quo sine hoc ab ipsis asseratur, cum inquit nonnulli Judæorum referunt inventionem harum duarum literarum ad Moſen vel ad Eſram Prophetam, verum absque ulla ratione, vel fundamento; sed verosimilius est eas literas esse additas à curiosis quibusdam Judæorum scribis, qui curiose legem exscribere voluerunt. Ergo Lutherani ex his literis non possunt probare suam divisionem Decalogi, scilicet decimum præceptum in duo esse dividendum quia Deut. 5. post illa verba non concupisces uxorem proximi tui in Bibliis Hebraicis est litera D vid. Phil. Hebr. Dissert. 4. S. 3. scilicet sola divisio Decalogi Lutheranis usitata obstat, quo minus Sectiones hæc minores ad Eſram referre velint. Cur enim Cl. Leusdenius una cum Buxtorffis tria D & tria D majuscula, quibus Sectiones Pentateuchi majores designantur, magis Eſræ tribuit, quam eas, per quas minores Sectiones indicantur? cur? quia divisioni Decalogi Reformatis usitata tria D & D non obstant.

S. 13. Incertitudinem argumenti Lutheranorum Cl. Philologus ulterius probare conatur è maximâ, quæ in Codicibus Hebraicis circa duas Sectiones hæc minores observatur discrepantia: secundo, inquit, maxima circa illas literas in veteribus Hebræorum Codicibus est varietas ac discrepantia fatente ipso Maimonide in Tract. de Libro Legis c. 8. & Elia in Libro Masoreth Hammasoreth in Arca Tabularum fractarum. Unde in quibusdam editionibus à Judæis quoque procuratis sunt omiſſæ, ut in edit. Venet. in 4to de Ann. 5278. h. e. Christi 1518. & aliis. Resp. Magnam in Codicibus impressis pariter ac MSis circa duas hæc literas dari varietatem ac discrepantiam, non negamus, negamus verò, quod varietas ac discrepantia ista auctoritati ac certitudini harum

harum literarum quicquam derogare queat. Etenim si Codicum varietas ac discrepantia ad veram lectionis incertitudinem aliquid conferre posset, bone Deus, quantam incertitudine totus Textus originalis, totaque religio ipsi superstructa laboraret! At ipse Vir Cl. alibi hanc consequentiam aperte impugnat, quando contra Capellum, incertitudinem Codicis Hebraei ex infinitis variis lectionibus probantem, disputans, an, inquit, propter istas varietates in dubium vocatur auctoritas totius Codicis Hebraici, & omnium apographorum? aut an propterea aliqua cum specie, aut aliquo cum fundamento id fieri potest? nequaquam Tractat. de Punctor. Orig. & Antiqu. P. 1. c. 16 p. 282. Probè videlicet noverat, quomodo istarum particularium Codicum discrepantiarum ac varietates ritè emendari, atque secundum principia critica ad unam certam lectionem determinari deberent. Si quæ igitur circa has quoque literas observatur discrepantia, è probatis Codicibus eadem est tollenda, prouti etiam ipse Maimonides ibidem, ubi de Sectionum istarum varietate ac discrepantia conqueritur, easdem ad certum numerum redigere est conatus, in Genesi recensens quadraginta tres Sectiones apertas, quadraginta & octo clausas; in Exodo sexaginta novem apertas, nonaginta quinque clausas; in Levitico quinquaginta duas apertas, quadraginta sex clausas; in Numeris nonaginta duas apertas, sexaginta sex clausas; in Deuteronomio triginta quatuor apertas, centum & viginti quatuor clausas; universim in totò Pentateucho Sectiones apertas ducentas & nonaginta, clausas verò trecentas septuaginta novem: qui quidem Sectionum apertarum ac clausarum numerus non raro etiam sub finem unius cujusque libri in Codicibus Hebraicis accuratioribus comparere solet.

§ 14. Ceterum an propter discrepantiam ac varietatem istarum Sectiones illarum minores in Codicibus quibusdam à Judæis etiam procuratis, sint omisæ, nobis equidem exploratum adeo nondum est; quin potius sumus quam persuasissimi, quod in illo ipso Codice Veneto, quem pro se allegat Cl. Vir, si non ipsarum literarum & expressæ, saltem spatium aliquod inter quamlibet Sectionem fuerit relictum, prouti hoc ipsum factum etiam videmus in alia editione Veneta

Veneta in 4to ab anno Christi 1520. Perinde enim Judæis esse solet, sive ipsas literas una cum spatiis expriment, sive etiam omittis literis satis conspicua spatia relinquunt, è quibus Sectiones istæ minores dignosci queant, quæ ut in Codicibus MStis, præsertim iis, quibus in Synagogis suis utuntur, accuratius, ita in impressis minus accuratè observari solent. Quandoquidem verò hæc literarum ommissio in Codicibus impressis facillè confusionem aliquam inter ipsas Sectiones inducere potest, hinc rectius in aliis Codicibus à Judæis procuratis præter ordinaria spatia ipsæ quoque literæ E & D sunt expressæ, ut in alia editione Veneta in 4to ab anno Christi 1525. nec non in altera ista in fol. quam secutus est Buxtorfius in sua editione Basileensi; præterea etiam in Bibliis Hebraicis Menasse Ben Israël Amstel. 1635. &, ut alios Codices non commemorem, in utraque editione Athiana. Sed ponamus etiam, in Codicibus quibusdam à Judæis procuratis Sectiones istas propter nimiam ipsarum varietatem ac discrepantiam esse omittas, quid quæso hoc ipso authoritati earum decederet? In Bibliis Munsterianis, quorum jam superius mentionem fecimus, omnes præter majoris distinctionis Accentus sunt omitti; quis verò propterea reliquis Accentibus omnem usum atque authoritatem denegaret? Fallunt igitur ac falluntur, quotquot exinde, quia in veteribus Bibliorum Codicibus magna harum literarum deprehenditur varietas, concludunt, E. literas istas non esse ab Etra, & per consequens nullum usum habere, sed ut supervacaneas ex Bibliis hodiernis Hebraicis esse extrudendas.

§. 15. Pergit Cl. Philologus argumentando: tertio, negamus, illa (E & D) hunc usum habere, ut doceant, quænam sententiæ vel præcepta sint dividenda. Nullus scriptoris Hebræi testimonio id confirmari posse reor. Alium imò superstitiosum illa E & D quæ passim in Pentateucho conspiciuntur habent usum ad rationem scribendi Librum Legis ratione linearum, quem qui nosse cupit, adeat Librum de Abbrev. Hebr. in D . Resp. Hunc esse verum atque unicum harum literarum usum, ut doceant, quænam sententiæ à se invicem sint dividendæ jam tum superius ipsa *évροψία* & inductione exemplorum omnium probavimus,

præsertim ex ipso statim primo Capite Geneleos, ubi inter singula p. nsa hexaëmeri, nec non ex Decalogo, ubi in fine singulorum Præceptorum una harum literarum comparet, quibus adjungi etiam meretur Cap. 49 Genes. ubi singulæ benedictiones, quas filius suis Jacobus, mortijam vicinus, impertit per ejusmodi & udiscriminantur. conf. præterea Exod. c. 21. 22. 23. Levit. c. 1. 3. Num. cap. 1. v. 20, 22, 24. seqq. c. 6. v. 22, 27. cap 7. Deut. 15. 16. 17 &c. Profecto nisi duæ istæ literæ hunc usum haberent, ut sententiarum fines atque terminos indicarent, haud dubiè aliquando etiam in medio sententiarum comparitura essent, præsertim verò in Decalogo non tam frequenter & tam immediatè se invicem exciperent. Quod autem Judæi in suis scriptis hujus usus expressam mentionem non faciant, mirum haud est, cum ipsi primarium harum literarum usum in superstitiosa Legem describendi ratione constituent. Id tamen obiter de Judæis etiam monere liceat, illos nostrum, quem literis hisce assignamus usum, non omnino improbare, (cur enim negarent id, quod luce meridiana clarius est?) sed denominandi tantum rationem à diversa harum sectionum scriptione petere, tacitè verò simul ipsas literas pro perpetuo caractere discretivo diversi argumenti agnoscere, prout contri-
bulium suorum mentem candidè nobis exposuit non postremæ fidei ac eruditionis Judæus.

§. 16. Quartò argumentatur Vir Cl. à positu literæ ו , quippe quæ præponatur versui vel lineæ sequenti, indicio sanè manifesto, eam ad præcedentem versum vel lineam pertinere haud posse. Resp. Ut taceam, totum hoc argumentum superstitiosæ Judæorum Legem describendi rationi esse superstructum; quæ à veris harum literarum authoribus procul dubio non fuit intenta, negamus etiam, quod litera ו lineæ sequenti tantum præponatur, siquidem ex Maimonide jam tum superius didicimus, Sectionis clausæ initium perpetuo debere esse à medio lineæ. Hinc ipse Cl. Buxtorfius P. ad quem noster antea provocabat, Sectionem in media lineâ incipientem vocari statuit פסוק סתם clausâ, quia utrinque eadem lineâ claudatur, in Abbrev. Rabb. p. m. 163.
Non

coll. cum vs 33 cap 18 vs. 1. co l. cum vs 6, 7 seqq Num. 2. vs. 1. coll. cum vs 10, 17, 18, 25, 32. Deut. 13. vs. 2. coll. cum vs 7, 13. &c. Accedebat, quod p̄sinet in Codice quodam MSto, quem Cl. Joh. Frid. Wincklerus Ebr. & Orient. Ling. Gymnasii Hamburgensis Professor publ. meritissimus pro suo in nos favore benevolè nobiscum communicare voluit, loco literæ ם non rarò integram vocem םםםם expressam observavimus. His rationibus inducti parum absuit, quin ipsi huic sententiæ subscripsissemus, diversumque literis istis tribuissemus officium.

§. 18. Re tamen maturius considerata, ac rationibus omnibus probè subductis, aliter statuendum judicavimus. Deprehendimus enim in contrarium exempla oppidò non pauca, in quibus litera ם si non majorem, saltè æque magnam, ac litera ם inter sententias separationem inferre observabatur. Faciunt huc cumprimis loca, quæ jam tum superius à nobis sunt adducta, cum in refellenda Cl. Leusdenii sententia occuparemur, quibus adhuc multo plura addi possunt, v. g. Genes. 14 vs. 1. coll. cum Genes. 15. vs. 1. c. 16 vs. 1. c. 17, vs. 1. Sic Exod. 9. vs. 1, 8. coll. cum vs. 13. cap. 15. vs. 20. coll. cum vs. 22, 27. c. 25. vs. 10. coll. cum vs. 23, 31. cap. 30. v. 17, 22. coll. cum cap. 31, v. 1. Levit. 1, vs. 10. coll. cum v. 14 cap. 13 v. 29. coll. cum v. 47 cap. 24. v. 1, 5. coll. cum v. 10, 13. Num. 1, v. 20. coll. cum v. 22, 24. seqq cap. 20. v. 7. coll. cum v. 14 c. 28. v. 9, 11. coll. cum v. 16, 26 Deut. cap. 16. v. 1. coll. cum v. 9, 13. c. 22. v. 6 coll. cum v. 8, 10, 12. cap. 33. v. 7. coll. cum v. 8, 12. seqq. Proinde Sectio םםםם quæ in Codicibus quibusdam MStis loco ם est expressa huic sententiæ patrocinari nullo modo potest, quippe quæ itidem ex superstitiosa Legem describendi ratione unice ortum suum traxit, quod ipsum haud obscure colligitur ex delineatione hujus Sectionis, quam idem R. Baruch Miggarmisa, à Cl. nostro adversario allegatus, in Hile. Sepher Thora suppeditat, cum inquit: quando scriba lineam scribit usque ad mediam, aut tertiam partem ejus, ac postea relinquit spatium vacuum, & incipit scribere lineam sequentem ex opposito ejus spatii, ubi in superiori linea desinit, hæc est Sectio ordinata. Et paulo post addit, eiusmodi Sectionem

nem

nem vocari סדרה ordinatam כגון כשיטה אחת quia omnia sic videntur, ac si scripta essent in linea una. Ex ipsius itaque mente Sectionis ordinatae denominatio non tam ex sententiarum cohaerentia, quam ex linearum respectu est petenda: cui accedit, quod neque apud Maimonidem, neque in aliis antiquorum Judaeorum monumentis hujus Sectionis ulla mentio inpiatur, unde de ipsius autoritate merito dubitari potest. Taceo, quod in nostro Codice MS^{to} aliquando etiam pro ipsa litera פ Sectio סדרה posita observetur ut Exod. 10. v. 1. c. 11, v. 1. c. 21, v. 1. &c.

§. 19. His atque aliis inducti difficultatibus non potuimus non unum idemque literis istis officium assignare, nullumque inter ipsas discrimen aliud agnoscere, quam quod literas initium novi, פ verò terminum seu finem praecedentis argumenti designet. Cui quidem literarum istarum officio haud quaquam obstat diversa ac contraria earundem appellatio. Licet enim פ significet פתוחה seu Sectionem apertam פ verò סתומה seu Sectionem clausam, nihilo tamen secius utrique unum idemque officium generale competit, ut argumentorum ac sententiarum diversitatem indicent, hoc tamen cum discrimine, ut quemadmodum litera פ formaliter quidem ac principaliter initium novi, virtualiter vero simul ac consequenter finis praecedentis argumenti designatur, ita vice versa litera פ formaliter quidem finem praecedentis, consequenter verò etiam initium sequentis argumenti indicet. Quo discrimine observato facile datur colligere, quid responderi debeat ad exceptionem Cl. Philologi, quando ulterius ita ratiocinatur: hac verò ratione adversis frontibus inter se concurrent in praecipis quibusdam Exodus & Deuteronomio: Nam in Exodo ante initium Decalogi ad עניני Ego, ponitur פ in Deuteronomio verò פ; vice versa Praecepto quarto in Exodo praeponitur פ in Deuteronomio פ. Queritur itaque, quomodo hæc concilianda? At nos conciliationem facile suppeditabimus, modo applicentur ea, quæ de officio harum literarum speciali modo diximus. Sive enim alicui Praecepto praefigatur פ sive פ perinde est, & utrinque Praeceptorum diversitas indicatur; in eo tan-

tantum est differentia, quod illa formaliter finis præcedentis, virtualiter verò etiam initium sequentis, hæc verò formaliter initium sequentis, virtualiter autem finis præcedentis præcepti designetur. Si urget, hac ratione non opus fuisse duabus literis, cum ad argumentorum diversitatem designandam una harum sufficisset, quæro ex ipso, quid sibi velint tria **פפפ** & tria **פפפ**, quibus Sectiones Pentateuchi majores designantur? aut quid opus fuit tot accentuum, ministrorum præsertim figuris? cur alii accentus in profaicijs, alii in metricis fuerunt adhibiti? Nam quod usum eorundem musicum attinet, quem hic cum multis Philologis aliquo modo approbare videtur Vir Cl. in Tractat. de Punctorum Antiquit. & Origin. P. 1. cap. 14. p. 243. seqq. dudum ab alijs est ostentum, quam inconvenienter ille pro accentuum multitudine urgeatur. conf. præter cæteros B. Wasmuth. Vindic. Hebr. P. 2. c. 2. Object. 7, p. 365. seqq. Videlicet, quod de suis Masorethis Tiberiensibus in libro Tobh Taam alicubi scribit **כי שמו השעמים לפי בה רתם ואין לשאול למה שמו ואולי** **הם כונו כזה סודות מסודות התורה כי דעתם רחבה מדעתנו** quod posuerint accentus pro beneplacito suo, nec quærendum, cur posuerint, forte respexisse eos in his ad quædam secreta legis, cum scientia ipsorum fuerit amplior scientia nostrâ, nec ullus inter nos sit, qui sciat vel tantillum: idem nos de authoribus harum literarum dicamus. Posuerunt isti pro suo beneplacito has duas literas **פ** & **ס** nec quærendum cur posuerint? fortassis ipsi quoque habuerunt suas causas, quæ licet hodiè nobis sunt ignotæ, negandæ tamen propterea non sunt.

§. 20. Atque ita satisfactum putamus argumentis Cl. Philologi in §. 60. propositis, quibus post al. qua interjecta in §. 64. ad huc quatuor alia subjungit. Disputat ibidem Vir Cl. contra Samuel. Bohlium, quamvis suppresso ipsius nomine, qui edito Tractatu de vera divisione Decalogi ex infallibili principio Accentuationis, novam aggressus est viam ad veritatem divisionis Lutheranorum adstruendam ex duplici Decalogi accentuatione, quæ in Textu Hebræo in quibusdam Decalogi præceptis observatur. Occasione hujus controversiæ Cl. Philologus iterum dilabitur

bitur ad prius argumentum, & postquam aliqua superius jam ab ipso allata breviter repetisset, pergit ulterius argumentando hunc in modum; Si distinctiones Legis per has literas Pe & Samech sunt à Spiritu S. cur non ubique illarum habetur ratio? cur distinctiones alias, quas certum est ab hominibus profectas esse, præferimus? annon major iudicii Spiritus S. quam hominum pondus apud nos esse deberet? cur denique hujus unius in hoc loco literæ ratio habetur, de cæteris ne semel quidem quisquam unquam cogitat? nam credo quem usum habent in Decalogo, eundem alibi quoque habebunt. Resp. Imo vero litera פ & ו eundem ubique usum habent, quem in Decalogo, quod verò in aliis locis ad literas istas non æquè provocemus ac in Decalogo, id nequaquam inde fit, quasi nos literis istis in aliis locis minorem autoritatem quam in Decalogo tribuamus, aut quasi alias distinctiones, quas certum est ab hominibus profectas esse præferamus: minimè gentium, sed, quia in aliis locis tantæ nobis controversiæ ab adversariis non moventur, quam quidem à Reformatis in Decalogo. Interim easdem magni ubique æstimamus, probe gnari, non exiguam illas solerti Scripturæ S. Interpreti, de argumentorum nexu & discrepantia sollicito præstare utilitatem. Etenim qui curatius paulo literas istas consideraverit, non sine singulari iudicio easdem Textui sacro additas deprehendat, prouti nos inferius uno atque altero exemplo declarabimus.

§. 21. Porro absurditatis convincere Lutheranos conatur Vir Cl. cum inquit: Secundo in hoc manifestè absurdum impingitur, literas illas ו & פ sententiis postponi, cum, ut supra dictum præponantur: v. g. primum פ occurrit Genes. cap. 1. inter versum quintum & sextum, & quidem in illa linea, in qua finitur versus quintus, sed tamen non pertinet ad versum quintum, sed sextum, & dixit Deus יהי רקיע יהי, sit expansum, & sic consequenter. Resp. Equidem, quod ad literam ו attinet, nullum videmus absurdum, si dicamus eam sententiis postponi: vel ipsa enim vox כומוהו quæ per ו illud significatur, satis declarat, literam istam sententiis non tam præponendam, quam potius postponendam esse. De litera verò פ concedimus Cl. Viro absurdum esse dicere, eam sententiis postponi, cum vel ipsa ejus significatio satis superque indicet,
eam

D

eam ad subsequens argumentum formaliter spectare. At quod Lutherani hoc absurdum incurrant, id est quod maximè negamus, Litera enim β quæ Genes. cap. I. inter versum quintum & sextum intercedit, formaliter ab ipsis non refertur ad argumentum præcedens, sed initium potius novi argumenti indicat; virtualiter tamen ac consequenter etiam ad præcedens argumentum spectare dici potest; etenim dum novi argumenti monstrat initium, simul præcedens argumentum absolutum esse significat. Idem quoque de aliis β ac γ ferri potest iudicium.

§. 22. Tertio argumentatur Vir Cl. hunc in modum; Si litera illius γ officium est distinguere præcepta, quid opus fuit tam operosa ac pene monstrosa accentuatione duplici in reliquis præceptis? cur duplex illic nota distinguendi præcepta una insolens & multiformis plurium accentuum; altera simplex per nudum γ ? aut cur non eadem ratio fuit observata in præcepto decimo de concupiscentia? aut cur saltem Samech non est adhibitum in illo præcepto? Resp. Hoc ipso argumento prodit Vir Cl. sibi non satis cognitam fuisse accentuationem decalographicam, sicuti & de eius difficultate conqueritur Cl. ipsius Pater in Thef. Grammat. Lib. I. p. m. 50. Tantum enim abest, ut gemina accentuatio decalogica monstrosa sit dicenda, ut potius illa æque ac simplex accentuatio certis regulis ac limitibus sit circumscripta. Quod verò præter duplicem illam accentuationem inter quodlibet Præceptum interfertum est γ vel β id majoris certitudinis ac perspicuitatis gratia factum esse censendum est. Nam cum accentuatio decalogica aliquanto intricatior sit, facilèque aliquem, ejus ignarum, dubium reddere possit, num ea etiam distinctioni præceptorum inserviat, visum fuit Synagoga M. alium quendam, eumque vulgarem illum ac notorium characterem discretivum cuiilibet præcepto adjungere, ut de genuina, ac intentioni Dei maximè convenienti Decalogi divisione eo rectius constare cuivis posset. Præcipuè verò character iste inter nonum ac decimum præceptum requirebatur, quippe quæ admodum cognati argumenti sunt, & præterea in unum versiculum compacta, unicaque ac simplici accentuatione instructa, unde quis præsumere facilè potuisset, hac

hæc duo unicum tantum facere præceptum. Hinc in accuratioribus Codicibus tam in Exodo, quam in Deuteronomio duo ista præcepta non secus atque reliqua per literam σ distincta conspiciuntur. conf. sup. S. nostr. 9.

S. 23. Ultimum quod Cl. Philologus nobis opponit argumentum hoc est: Si præceptum primum per accentus continuantes tam accuratè à Spiritu S. est usque ad suum præfixum terminum productum, & illic tam accentibus, quam per σ tanquam duplici limite immobili definitum ac circumscriptum, quâ licentia magna pars illorum, qui hanc divisionem amplectuntur, limitem hunc à Spiritu S. positum movere, & partem præcepti majorem in catechismis passim præcidere quæso audenti Resp. Quamquam hoc argumentum à præsentis instituto aliquo modo alienum est, nos tamen in gratiam Lutheranorum, quos haud dubiè hic præ cæteris petit Cl. Philologus, breviter reponimus, eos in catechismis suis partem præcepti primi præcidere, non quasi posteriora verba ad primum præceptum planè non pertinere credant, aut quasi limitem à Spiritu S. positum movere sibi præsumant, sed quia posteriora verba ipsis tantum sunt explicatoria priorum. Quandoquidem autem catechismus in gratiam plebejorum potissimum hominum à B. Luthero concinnatus est, ut ipse in Præfat. sua testatur, hinc ut ipsorum memoriæ eo magis inserviret, brevitatè maximè fuit studiosus, & posteriora adeo verba ceu explicatoria priorum planè omisit. Quod verò peculiari præcepto posteriora illa verba cum Reformatis non habuerit, patet inde, quod non solum in Catechismo minore illarum nullam plane mentionem fecit, sed & in Majori eadem primi præcepti appendicem appellavit.

S. 24. Hæc ad argumenta Cl. Philologi dicta sufficiant. Præter ea verò supersunt adhuc duo alia, quæ antequam huic disquisitioni finem imponamus, tanto accuratius solvenda erunt, quanto majori cum veritatis specie eadem nostro, quem literis hisce assignamus usui opponi possunt. Et miror ego sanè Cl. nostrum adversarium, quod cum alioquin ad refellendam nostram sententiam

tiam bene multa undique argumenta conquiſiverit, hæc ipſa tamen non obſervavit. Scilicet dantur in Pentateucho loca non pauca, ubi nullum planè nec α nec ω conſpicitur, cum tamen argumentorum diverſitas unum illorum omnino requirere videatur; & dantur etiam vice verſa loca alia, ubi character iſte diſcretivus comparet, qui tamen ibidem ob arctum ſententiarum nexum minus neceſſarius videri poſſet. Prioris generis exemplum ſtatim ſub initium Cap. 3. Geneſeos occurrit, ubi hiſtoria lapſus primorum Parentum inchoatur, quòd ſane argumentum à precedenti non minus eſt diſtinctum, quam illud, quod in cap. 2. proponitur à creatione mundi in cap. 1. deſcripta. Cur igitur capiti tertio non æque præfixa cernitur litera α atque ſecundo capiti? itane verò caput tertium magis cohæret cum precedenti capite, quam quidem caput ſecundum? Simile exemplum habetur ſub initium cap. 6. Geneſ. Poſtquam enim Moſes in precedenti cap. 5. varias ab Adamo ad Noachum recenſuiſſet generationes, quæ ſtudioſè admodum poſtea per literam ω à ſe invicem fuerunt diſcriminatæ, in ſubſequenti cap. 6. hiſtoriam diluvii orditur, cujus ſane cum precedenti argumento tanta non eſt cohærentia, ut propterea ab eodem literis α & ω diſcerni non debuerit. Alia adhuc loca occurrunt Geneſ. 3. v. 14. coll. cum v. 16, 17. cap. 8. 1. cap. 10. v. 6. coll. cum v. 15, 21. Sic Geneſ. 29. v. 1. cap. 30. v. 14. cap. 42. v. 1. cap. 46. v. 1. Exod. 22. v. 18, 28. cap. 33. v. 5. Levit. 7. v. 22. coll. cum v. 28. Num. 4. v. 42. coll. cum v. 38. Deut. 3. v. 1. coll. cum cap. 2. v. 9. cap. 33. v. 6. coll. cum v. 7, 8, 12. &c. Poſterioris generis exempla itidem varia in Pentateucho ſe nobis offerunt, è quibus brevitatis gratia aliqua ſaltem adducemus. Sic Geneſ. 46. v. 8, 28. in hiſtoria Joſephi ſolæ familiæ, quæ cum Jacobo venerunt in Egyptũ per literas ω diſtinguuntur, cum in tota illa hiſtoria à cap. 41. uſq; ad c. 46. v. 8. nullus ejuſmodi character diſcretivus compareat. Tria enim $\alpha\alpha\alpha$ quæ c. 44. inter v. 17, & 18. in plerisque Codicibus interſeruntur, (pro quibus in aliis editionibus habentur tria $\omega\omega\omega$) hoc quidem in loco non tam novi argumenti, quam novæ Sectionis Majoris ſunt indicium, licet alibi etiam quandoque Sententiarum diverſitatem ſimul ſignificare

re possint. Quidni ergo hic quoque literæ istæ æquè commodè potuerunt omitti, atque in cap. 42. v. 1. cap. 43. v. 1. cap. 45, v. 1? Similiter quid causæ fuit, cur Levit. 5. v. 11. Sacrificium pauperrimi magis per σ distingueretur, quam pauperis v. 7. & divitis v. 6. Gemina exempla habentur Genes. 6, 13. Exod. 15. v. 27. coll. cum v. 23. Levit. 14. v. 21. cap. 26. v. 27. coll. cum v. 18, 21. Num. 18. v. 21. cap. 32. v. 5, 16. Deut. 7, v. 17. cap. 11. v. 10. &c.

§. 25. De his & ejusmodi exemplis aliis ut candidè mentem nostram exponamus, non possumus ire inficias, quin illa prima fronte maximum nobis scrupulum injecerint, animumque anticipem quasi tenerint. Vidimus enim ea ita comparata esse, ut faciliè aliquem dubium reddere possint, an etiam hoc sit verum, quod nos iisdem assignavimus, literarum σ & τ officium? Tentabimus tamen, an non huic quoque dubio commodâ quadam ratione satisfieri queat. Duas verò potissimum vias deprehendimus hæc & ejusmodi loca alia cum nostrâ sententia conciliandi, quas ut pote magnam toti huic argumento lucem affundentes cum curioso Lectore communicare non dubitavimus. Primum scilicet & ante omnia in talibus exemplis accurata Codicum collatio institienda. Dicit enim non potest, quanta in impressis pariter ac MSis circa Sectiones hæc minores observetur discrepantia. Qua quidem in re insignem nobis operam præstitit utilissimus ille labor R. Menachem de Lonzano edito libro Or Thora, cujus jam superius mentio à nobis facta est, in quo errores varios circa literas σ & τ in editionibus Venetis passim obvios studiosè observavit, ac pro viribus ex aliis editionibus præsertim MSis emendavit. Ut verò unicuique eo melius pateat, quâ ratione hæc Codicum collatio, ac emendatio ritè institui debeat, exempla nonnulla mentem nostram illustrantia in medium afferre non pœnitebit. Ubi tamen, ne nimium prolixi simus, prætermittenda existimamus ea loca, in quibus loco σ litera τ & vice versâ posita conspicitur, præsertim cum ad præsens institutum parum aut nihil faciant. Ita v. g. literæ τ in toto capite 5. Geneseos deficiunt in editioni Venera 4^a & Basileensi 1to. quas tamen unicuique generationi rectius interferuerunt alii Codices tantum non omnes, non secus atque cap.

11. generationes Semi per easdem literas distingui videmus. Sic Exod. 28, v. 6. deficit litera D in Plant. utraque & Francofurtana, quæ tamen ob argumenti diversitatem ibidem non minus necessaria est, quam in v. 13, 15, 31, 36. litera D quam ob causam reliqui etiam Codices omnes repugnant. Similes Codicum discrepantias eodem modo emendandas vide, sis Genes. 1, 19 Exod. 2, 23. cap. 21, 28. cap. 39, 22. Levit. 22, 17. cap. 23, 9, 23, 26. Num 2, 1, c. 21, 17. c. 29, 26. Deut. 27, 20. c. 30, 15. &c. Atq; hac ratione concilianda quoq; putamus pleraq; loca superius à nobis allegata, non obstante Codicum multitudine, & Criticorum dissensu. Sic licet Genes. 8. v. 1. in omnibus Codicibus impressis nulla planè Sectio compareat, nullum tamen est dubium, quin dentur Codices MSti, qui aliquam ibidem expressam habeant, cum sententiarum diversitas omnino eandem requirere videatur. In nostro certè MSto litera D ibidem posita conspicitur. Similiter Genes. 10. v. 6 inter genealogiam Japhetis, & Chami interserendâ putamus ejusmodi Sectionem minorem non secus atq; per eandem distinctam videmus genealogiam Cœnaanum v. 15, & Semi v. 21. quicquid etiam hic in contrarium statuat R. Menachem, provocando ad Codices Hispanicos, Hierosolymitanos, Germanos, imo ad ipsum R. Meier & magnum Maimonidem. Sufficit enim quod ipsomet confitente in Codice Hilleliano, at quantus ille! Sectio clausa ibidem sit expressa. Ita Genes. 30. v. 14. haud dubie nova quædam Sectio inchoatur, licet Critico nostro aliter fuerit visum. Præterquam enim quod Bömbergiana 4. Plantiniana utraque, & Francof. hic expriment D , in duobus etiam Codicibus MStis Berolinensibus, à nobis ipsis collatis spatium satis conspicuum inter v. 14, & 15. est relictum. Huc spectat quoque locus Exod. 8. v. 1. ad quem prolixè ad modum disputat Criticus modo nominatus, an ibidem nova quædam Sectio sit constituenda, nec ne? Dubium ipsi primum movit Codex Hillelianus, & editio Maimonidis impressa, in quibus Sectio clausa fuerit deprehensa. Concludit tamen nihilo secius, hanc Sectionem minus esse genuinam, cum in Codicibus Hispanicis ac Ægyptiis eadem haud compareat, nec R. Meir ejus ullam mentionem faciat, præterea in Codicibus quibusdam Maimonidis MStis

MStis discrepantia aliqua observetur. At enim verò qui observaverit, phrasin istam **וַיִּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה** in reliquis locis omnibus constanter per literas **ו** & **ס** discriminari, is nullo modo dubitabit, quin hic quoque nova quædam Sectio ordiatur, prout etiam Plantin. utraque ac Bomberg, editio eandem rectè expresserunt. Plura hujus generis loca vide Exod. 21, v. 28. C. 38, 24. Deut. 30. v. 15 &c. Summa huc redit; ubicunque in Pentateucho manifesta argumentorum diversitas deprehenditur, ibidem nova quædam Sectio minor est constituenda, si vel maximè etiam plerique Codices dissentiant.

§. 26 Quod si verò nulla prorsus Codicum discrepantia observetur, tunc in ejusmodi locis ad scopum Spiritus S. primarium, & circumstantias Textus probè attendendum, & de apto quodam convenientique nexu est cogitandum. Si quidem id in more positum esse authoribus harum Sectionum videmus, ut scopi primarii potissimam rationem habentes reliquas circumstantias minores, tanquam huic unice subordinatas, haut distinguant, nisi forte singularis quædam emphasis, aut alia quædam specialis ratio distinctionem postulet. Observare hoc cum primis licet in historiis recensione, quæ nonnunquam per integra capita absq; ulla harum Sectionum distinctione continuantur. conf. Genes. 18, seq. cap. 24. C. 26. C. 27. seqq. C. 32. C. 41. C. 44. Num. 22. seqq. Neque verò hoc in historiis tantum usu venit, sed in aliis etiam Pentateuchi locis, in quibus nexus primò statim intuitu cuius non patet. Ita v. g. mirari quis posset, cur Exod. 23. v. 12. præceptum de Sabbatho rite colendo & v. 14. præceptum de tribus festis majoribus celebrandis non æque per Sectiones minores fuerint discriminata, ac præceptum de falso testimonio v. 1. de bove aut asino errante v. 4. de jumento sub onere suo decumbente v. 5. &c. Hujus rei non inelegantem rationem suppeditat doctissimus R. Salomo Iarchi, quando ad verba **וַיְבִיחֵם יְהוָה שְׁבִעַת יָמֵי תַשְׁבֹּת** hunc in modum commenatur: ne quidem in anno septimo loco suo evertas Sabbathum primum, ita ut dicere præsumas, quandoquidem totus ille annus appellatur Sabbathum, te non teneri obser-

observare Sabbathum primum. Scilicet injungitur in præcedentibus præceptum de non pervertendo jure egeni, quod inter alia etiam fieri poterat, si fructus anno septimo sponte sua nascentes à possessoribus colligerentur. Hinc v. 6. seqq. jubet benignissimum Numen, ut sex annis fructus sererentur ac colligerentur, in septimo verò utpote Sabbathico provenientes pauperibus ac egenis cederent. Ne quis verò in illam opinionem incideret, quasi hoc ipso anno Sabbathum ac reliqua festa non forent celebranda, cum totus ille sit Sabbathicus, statim subjungere ipsi vitum fuit præceptum sæpius jam inculcatum de Sabbatho sanctificando. Ad similem modum alia quoque exempla solvi possunt, quæ nos aliorum diligentia committimus. Cavendum tamen hic arbitramur, ne ratio in ejusmodi locis nimis longè sit petita, qualis est illa, quæ occurrit, apud eundem Judæum ad Genes 48, v. 28.

§. 27 Pari ratione versandum judicamus circa illa loca, in quibus nullâ adeo urgente necessitate Sectiones istæ minores expressæ observantur. Si enim ex collatione omnium quotquot reperiuntur Codicum constiterit, nullam in iis dari discrepantiam, certi esse possumus easdem propter singularem quandam emphasim, nec sine prægnanti quadam ratione fuisse additas. Egregium hujus rei exemplum habemus Num. 4. v. 24. ubi in solenni illa benedictione sacerdotali inter quodlibet membrum litera Θ est interposita, haud dubie ad indicandam personarum in unâ essentia divina pluralitatem, non secus atque Es. 6. in Trisagio illo Seraphinorum singula vox Θ Υ ρ Υ accentu distinctivo notata apparet.

§. 28. Hæc de Sectionibus hisce minoribus dicta sufficient, quæ equidem latius diduci potuissent, nisi temporis ac chartæ habendam esse rationem putassemus. Interim ex hoc qualicumque specimine satis superque patere existimamus, non frustra omnino esse, quæ de earundem utilitate superius asseruimus.

S. D. G.

Tc 335

ULB Halle 3
003 928 160

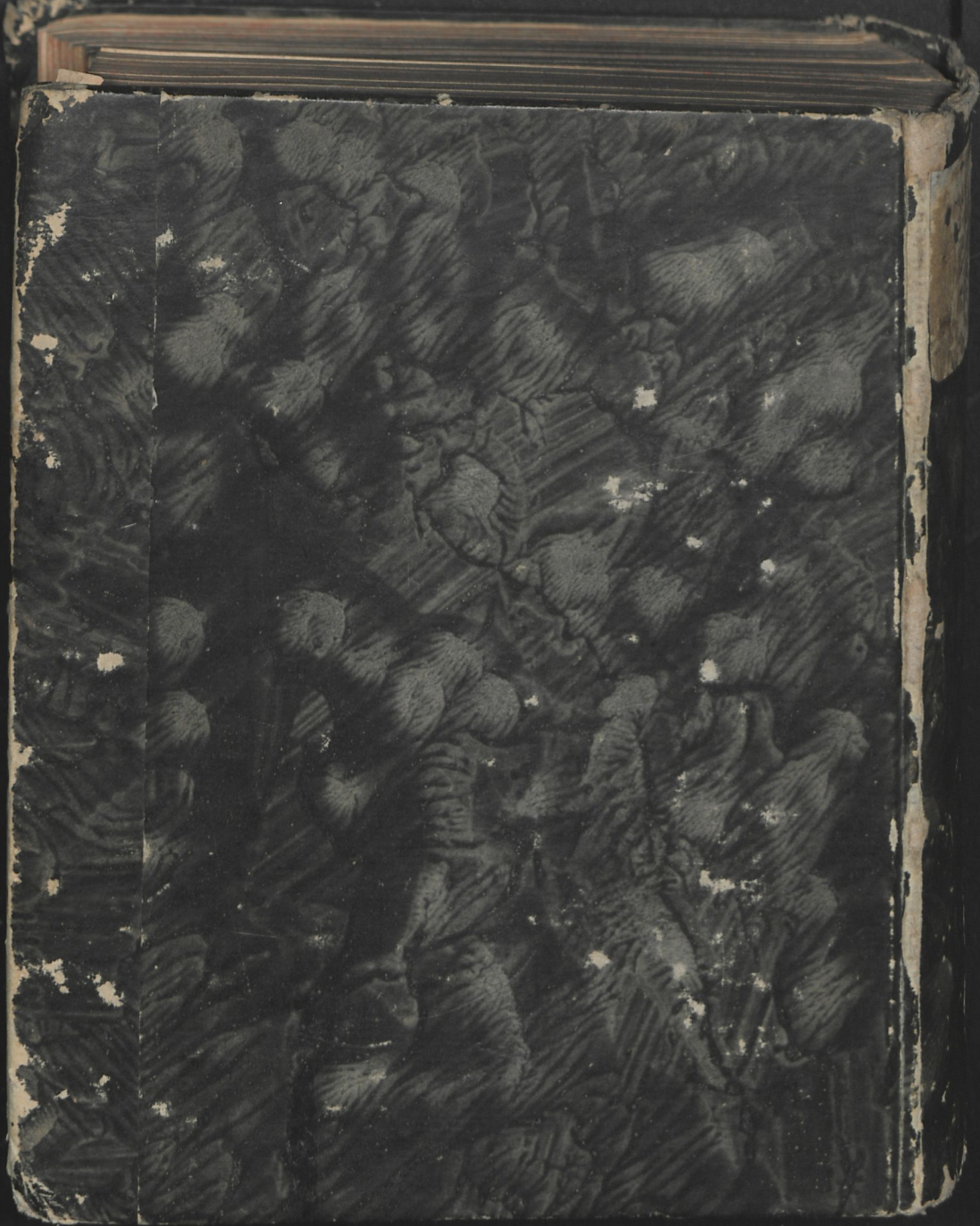

sb.

Von

ne

an 17 18

עמי עשו
DISSERTATIO PHILOLOGICO-CRITICA
DE

SECTIONIBUS PENTA-
TEUCHI MINORIBUS,
PETHUCHOTHAC SETHUMOTH
VULGO APPELLATIS,

QUAM
CL. CUIDAM PHILOLOGO REFORMATO,
MODESTE OPPOSITAM

BENEVOLO SUPERIORUM INDULTU
IN ACADEMIA KILONIENSI
ad d. 15. Septembr. MDCCVI.

Publicæ Eruditorum disquisitioni submittes

P R Æ S E S

M. JOSIAS HENRICUS OPITIUS,
Facult. Phil. Assessor.

ET RESPONDENS

EBERHARD REIMERS,
Reval. Livon.

5.

K I L O N I,
Literis Bartholdi Reutheri, Academ. Typogr.